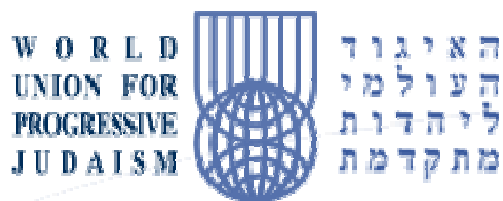

5776

Torah from Around the World

Bedenk altijd: vreugde is niet iets bijkomstigs in je spirituele zoeken. Het is van levensbelang.

Rabbi Nachman van Bratzlav

Sjabbat 17 september 2016 / 14 elloel, Ki Tetsé, Dewariem/Deuteronomium 21:10 - 25:19

Tanach: blz. 393 - 401

Haftara: Jesjaja 54:1 - 10

Tanach: blz. 892 - 893

Commentaar: Rabbi Neal I Borovitz, Rabbi Emeritus [Temple Avodat Shalom](#), River Edge, New Jersey, de Verenigde Staten

Vertaler: Jochanan Belinfante

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Voorkom de val van het 'maatschappelijke dak'

De Toralezing van deze week draagt de titel *Ki Tetsé*. Hij begint met het vers: „Wanneer je tegen je vijanden ten strijde trekt (...)”, en spreekt over de beperkingen van de veroveringsoorlog. Maar volgens Maimonides, de grote middeleeuwse wetenschapper die het *Sefer Hamitswot* (Boek van de Voorschriften) samenstelde, bevat de sidra meer dan dit voorschrift, namelijk 72 van de 613 mitswot (voorschriften) van de Tora. Ieder jaar wanneer ik deze parasja bestudeer, in de maand elloel, ervaar ik het alsof Mosjé, in de wetenschap dat hij de aandacht van de hele gemeenschap heeft, probeert alles in een klap te zeggen. Het herinnert mij eraan hoe ik en al mijn rabbijnen-collega's ons voelen tijdens de Hoge Feestdagen en waarom veel Rosj Hasjana- en Jom Kippoerderasjot (preken), net als dit Toragedeelte, veel te lang en veel te wijldopig zijn. Me

daarvan bewust, zal ik mijn commentaar deze week beperken tot een van de vele verschillende en verspreid opgenomen voorschriften, die in de sidra van deze week te vinden zijn.

De mitswa waarop ik mij wil concentreren is het schijnbaar oninteressante gebod dat wij onze daken moeten voorzien van een balustrade, zodat wij voorkomen dat we schuldig zullen zijn als er bloed wordt vergoten (doordat er iemand verongelukt, red.). (Dewariem/Deuteronomium 22:8) Waarom maakt de Tora zich zorgen over bouwvoorschriften?

In zijn *Sefer Hamitswot* schreef Maimonides over de dakreling (het positieve gebod 184): „ (...) dit gebod gebiedt ons alle obstakels en bronnen van gevaar te verwijderen van alle plekken waar wij wonen; dat betekent dat wij balustrades rondom daken, waterbassins, greppels en dergelijke moeten bouwen (...). Op vergelijkbare wijze is het verplicht waakzaam te zijn voor elk obstakel dat een bedreiging van het leven en van ledematen vormt, en hen te verwijderen.”

Bij het naderen van de Hoge Feestdagen, met hun thema van oordeel over de persoon en over de gemeenschap, blijft de *'psjat'*, de letterlijke betekenis van deze mitswa, relevant en opvallend. In deze periode waarin wij ons doen en laten in kaart brengen en er verantwoording over afleggen, moeten wij als gemeenschap erkennen dat bij veel zogeheten 'natuurrampen' in de wereld, zoals orkanen en tsunami's, een veelvoud aan slachtoffers te betreuren is als gevolg van de slechte constructie van huizen, en door het besluit van mensen om huizen te bouwen op laag liggend verdrinken land of koraalriffen. Zou het kunnen dat de Schepper die onbewoond heeft willen laten?

Ik hoor in de tekst over deze mitswa meer dan alleen een opdracht tot het bouwen van veilige huizen. Rosj Hasjana wordt ook wel een 'Dag van Herinnering' genoemd. Moeten wij, als Joden, niet onderstrepen dat wij de vele mensen wereldwijd, die in bar slechte onderkomens leven, en de miljoenen die dakloos zijn niet mogen vergeten? Sommigen leven zo als gevolg van economische onrechtvaardigheid, anderen als gevolg van politieke en sociale onrust. De dakbalustrade die we, volgens de sidra, verplicht zijn aan te brengen kan ons eraan herinneren dat wij een verantwoordelijkheid hebben tegenover de armen: we mogen ze niet van de rand van onze 'maatschappelijke daken' te laten vallen. Tijdens enkele verkiezingen in Israël was de woningnood van de armen en van de middenklasse een belangrijk thema. Ook Amerika en West-Europa worden, net als Israël, geconfronteerd met economische ongelijkheid, waardoor te

veel mensen letterlijk vallen in de ‘putten en greppels’, waarover Maimonides duizend jaar geleden sprak.

Een tweede, zelfs nog tragischer en gevaarlijker situatie is het alsmaar stijgende aantal dakloze vluchtelingen in de wereld. Onlangs hoorde ik van een leider van het Vluchtelingenprogramma van de internationaal opererende Episcopale Kerk, dat in 2015 het aantal vluchtelingen in de wereld hoger was dan in enige periode sinds de Tweede Wereldoorlog. Het bouwen van een veilige ‘dakbalustrade’ rondom onze huizen en het bouwen van woningen voor daklozen in onze gemeenschappen en wereldwijd, is beslist een grote uitdaging voor de wereld bij het aanbreken van het nieuwe jaar.

Er is nog een les die ik zou willen trekken uit deze onopvallende mitswa onder de 72 gevonden mitswot in ons Toragedeelte. De wet om een dakreling aan te brengen is meer dan een waarschuwing om betere bouwvoorschriften op te stellen, lokaal en wereldwijd. En hij is ook meer dan een eis aan de wereldleiders om samen te werken ten behoeve van de hervestiging van vluchtelingen. Ik geef jullie als gedachte mee dat de opdracht om een dakbalustrade te bouwen een metafoor is voor het leven in de 21ste eeuw. Voor mij zijn de ethische en morele lessen van de Tora (waarvan er zo veel worden opgesomd in de sidra van deze week) de dakreling die elk van ons ertegen kan beschermen dat wij van het plateau van waardigheid vallen en in de put van haat en egoïsme terechtkomen. De vermenging in onze parasja van ogenschijnlijk losstaande rituelen en morele geboden herinnert ons eraan, dat ieder van ons de gelegenheid en verantwoordelijkheid heeft een eigen ‘dakreling’ aan te brengen. Die zal er niet alleen voor zorgen dat wij niet van het pad van recht en rechtvaardigheid afvallen, maar zal iedereen die onze huizen en gemeenschappen binnenkomt beschermen, zodat zij niet hoeven te lijden ten gevolge van onze nalatigheid.

Rosj Hasjana heeft als thema dat wij door tesjoewa (inkeer), tefilla (gebeden), en tsedaka (dadens van liefdadigheid en vriendelijkheid) onze eigen inscriptie schrijven in het *Sefer HaChajiem*, het Boek van het Leven. Moge deze les uit het *Sefer HaChajiem* van Maimonides elk van ons op deze Sjabbat, genaamd ‘Ki Tetsé’ (‘Wanneer zij zullen uittrekken’) inspireren tot het bouwen van huizen die niet alleen open zijn voor iedereen en van waaruit de Tora ‘uittrekt’, maar ook plekken die veilig en betrouwbaar zijn: voor ons en voor allen die bij ons beschutting zoeken.